

KIÁLLÍTÁS

Népi hangszerek

A Szlovák Nemzeti Múzeum martini Néprajzi Intézetének gyűjteményeiben szereplő népi hangszerekből nemrég kiállítást rendeztek Léván (Levice), a Kultúra Házában. A kiállítás, amelyet a lévai Barsi Múzeum tett lehetővé, igen gazdag anyagot vonultatott fel, elsősorban a szlovák etnikumban használatos hangszerekből, de a Szlovákia területén élő más etnikumok, így a magyarság valamikor használatos, és ma elsősorban a táncmuzikumban újra felfedezett hangszereiből is bemutatott jónéhányat.

A kiállítás anyagának összegyűjtése a szlovák szakemberek szíves és szisztematikus munkájának eredménye. E munka a már-már feledésbe merülő népi hangszerek emlékeinek összegyűjtésén túl, a népi hangszerek készítésének, felhasználásának és funkcióinak komplex (tehát nemcsak zenei) feltárását is felöleli. E feltárással párhuzamosan, mintegy azt előmozdítandó, került megrendezésre Detván az idén immár hetedszer a népi hangszerek versenyére, amely igen szép, értékes adalékokkal járul hozzá a népi kultúra ezen ágának kutatási eredményeihez. A kiállítás egyként vállalkozott az egyes (idiofonikus, membrafonikus, chordofonikus, aerofonikus) hangszerfajták Szlovákia népzenejében előforduló legjellegzetesebb, illetve legelterjedtebb darabjainak bemutatására, ezen belül pedig a hangszerek fejlődésének, tehát kronológiájának feltérképezésére, bemutatva azt a tipológiai sokszínűséget, amelyet a népi hangszerek képviselnek.

Utalt a népi díszítőművészet és hangszerekészítés találkozási pontjaira, reprezentálva azt a gazdagságot, amely a népi hangszereket általában a népművészet legelőkelőbb kifejezési formái közé sorolja. Felfigyelhetünk továbbá a kiállítás kapcsán az egyes tájak és etnikumok kapcsolataira és gazdag folklórisztikus kölcsönhatására, ami az egyes vidékeken elterjedt hangszerek használatára éppúgy vonatkozik, mint a megmunkálás módjára.

Himmler György

HANGLEMEZ

Klaus Wunderlich profilemeze

A hangversenydobogóról, több tucatnyi hanglemezzel a Német Szövetségi Köztársaságban jól ismert Klaus Wunderlich most mutatkozik be első ízben a hamburgi TEL-DEC Schallplatten vállalattal közös kiadásban megjelent OPUS-lemezen. Klaus Wunderlich — akárcsak a mi Alojz Boudánk — az elektronikus orgona mestere, a nyugat-németországi pop-muzika külföldön is jól ismert előadóművésze, aki nem csupán hangszerének virtuóza, hanem remek érzékkel tudja kiválogatni a világ pop-zenei terméséből azokat a számokat, melyek az ő tolmácsolásában is fergeteges sikert aratnak.

Wunderlich sikerének egyik titka — amint arról az új OPUS-lemez is tanúskodik — kétségtelenül a műfaji sokrétűség és interpretáló művészetének sokoldalúsága. Wunderlich nem csupán a számok kiválogatásának, hanem hangszerelésének, előadásának, dramaturgiájának és zenei rendezésének is mestere. Mindezt ugyanis ő maga végzi. A

hanglemezfelvetelek a műszaki berendezések sokkal igényesebb felhasználását teszik lehetővé, mint a koncertpódiumi szereplések, ezért a Wunderlich-lemezeket a country a rock vagy a disco stílus és a hagyományos pop-zenei stílusok is egyaránt meggyőzőbben érvényesülnek, jutnak kifejezésre.

Klaus Wunderlich a jól kiválogatott számokat kitűnő ízlésre, mértéktartásra és tehetségre valló remek hangszerelésben, virtuóz-módon és az illető szám pop-zenei stílusának megfelelő hangzás biztosításával adja elő. Ezért hallgatjuk oly szívesen a lemezen szereplő több mint két tucatnyi dal közül pl. a „Singin' in the Rain” („Ének az esőben”) népszerű melódiáját, vagy az ABBA-együttes jól ismert „Thank You For the Music” („Köszönjük a zenét”) című szerzeményét, Gibb híres számait („Grease”, „Night Fever”). Vapulus jó ritmusú „Be my Boogie-Woogie Baby” című számát és a lemez összes többi számát is.

Sági Tóth Tibor

FILM

Vittorio De Sica

Hatásos élmény lenne De Sica filmjeiben gyönyörködni születésének 80. évfordulója alkalmából, de ha már be kell érni a szavak erejével, akkor nagyban kárpótol bennünket Karcsei Kulcsár István a világhírű művészről szóló tanulmánykötetével, a hosszú életút bemutatásával és értékelésével elénk tárva az olasz neorealizmus reprezentánsának a színpadon, a filmvászonon és a rendezés terén végzett munkásságát.

Vittorio De Sica (1901—1974) latin lényével, olasz voltával magyarázható az a sokszínűség, könnyedség, férfias báj és meghökkentő kettősség, mely egész pályáján végigkísérte. Érzelmős kis dalocska előadásával indul színészi pályafutása, és három évtized múltán az egyik legmegragzóbb és legemberibb antifasiszta hőst személyesíti meg a Della Rovere tábornok c. filmben. Első rendezési bemutatkozásai eredetükben és témájukban érintkeznek a harmincas évek könnyű fajsúlyú magyar vígjátékaival (Magdát kicsapják, Péntek Rézi). És mint rendező alig két év elteltével megalkotja az egyik legbírálóbb hangú neorealista filmet, A gyerekek figyelnek bennünket címűt.

A filmtörténet nagyjai sorába négy maradandó műve emeli. Az említett filmtörténeti stílus korszakában készítette a Fiúk a rács mögött (1946), a Biciklitolvajok (1948), Cso-da Milánóban (1951) és A sorompók lezárulnak (1952) című alkotásokat. Közülük a Biciklitolvajokat az 1958 őszi Brüsszelben összeült nemzetközi zsűri minden idők tizenkét legjobb filmje közé választotta.

Karcsei Kulcsár István a módszereihez és eszméihez minden körülmények között ragaszkodó alkotó fejlődésének következetes ábrázolásával hű képet fest Vittorio De Sicának a kor művészetéhez való viszonyáról is. Az Appenninek, zord sziklás vidékén elterülő kisvárosból, Sorából elkerült De Sica színészi pályafutását a véletlen indította el, hogy azután öt Oscar-díj koronázza. Az olasz neorealizmus legkiválóbb képviselője egyébként így vallott művészi felfogásáról: „Én csak egyféleképpen tudok filmet csinálni. Csak egy alkotó sémám van. És ahhoz hű maradok. Nem érdekelnek új hullámok, divatok, én az emberek érzelmeire akarok hatni, az érzelmeik pedig időtlenek, nem mennek ki a divatból, ma éppen olyanok, mint száz évvel ezelőtt.”

Színészi búcsúja 1973-ban F. Vantiti: A Matteotti-büntény c. filmjében nyújtott alakítása. Ugyanebben az évben forgatta utolsó filmjét, az elmúlás érzésének csendes bánatát sugárzó Utazást.

Mózes Imre

KÖNYV

Jevgenyij Jevtusenko: Ballada a nekifutásról

Jevgenyij Jevtusenkoról elmondhatjuk, hogy üstökösként tűnt fel az orosz irodalomban, s olyan csóvát hagyott, amelynek fényében megváltozott a dolgok és jelenségek lelke. Az elszürkült konzumköltészetet friss erővel töltötte fel, szárnyalni tanította a feltörekvő nemzedéket. Ezt nemcsak a Gorkij Irodalmi Főiskolának köszönhetné — bár az is hozzájárult költészetének gyors kiteljesedéséhez —, hanem erős egyéniségének, mély emberszeretetének és nem utolsósorban ragyogó tehetségének. Első versei olyan friss erővel törtek fel, mint a még fagyos földből a tavasz virágai. Költészetében nem volt semmi keresettség, semmi raffináció, de homály sem. Öszintén írt, szinte gyermeki rácsodálkozással, ugyanakkor szókimondó bátorsággal, nyersen és indulatosan, zsigereiben ott élt a szibériai ember bátor ereje, edzett, a nehézségektől vissza nem riadó optimizmusa. Jevtusenko költészete ilyen is maradt: egyszerű, mégis mély és elgondolkodtató. A világsiker nem térítette le a kezdeti útról. Ez a költészet ma is emberközpontú, humánus, minden népekhez és nemzetekhez közelálló.

Sok könyve megjelent magyarul is, de most esszenciáját kapjuk költészetének az új válogatásban, amely az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg. A verseket az orosz irodalomban otthonos E. Fehér Pál válogatta, rangos költők: Áprily Lajos, Eörsi István, Garai Gábor, Illyés Gyula, Rab Zsuzsa, Tandori Dezső, Váci Mihály stb. műfordításából. A könyvben eddig nem ismert versekkel is találkozunk, de a régi versek is új vonzást teremtenek s búvkörükbe fognak. Akár a „Lakodalmak”-at, a háborús lakodalomról írt strofákat olvassuk, akár a „Vitázó ifjúságunk”-at vagy a „Szibéria vagyok” című verset, mindenütt a bátor, elkötelezett, emberszerető, elégikus, mélyenérző, nyers szókimondó Jevtusenkot találjuk, a költőt, aki úgy hű a hazájához, hogy az eredményekkel a fonákágokat sem takargatja. Idézzünk csak néhány sort a „Kompromissz Kompromisszovics” c. poemából: Kompromissz Kompromisszovics / szív-bérlőm sutogja / „Ugyan ne légy már csökönyös. / Csak egy sort változtass.” / Kompromissz Kompromisszovics / nem vad és nem hóhér... / Számol és mindent számba véve, / mint egy nagy gyereket, / megvesz engem és megvesz téged — / cuccokkal fizet. Szerez lakást / és rongyokat, / másnak bútot kintál, / és az igazság lohad, / csak a részeg ordibál...” Jevtusenko verseiben ott a hazaszeretet, de ott van a nagyvilág is, a hagyományt az elhúnyt költőkhöz írt versekben örzi, ugyanakkor gyöngéd, finomragyogású szerelmes verseket komponál. A válogatás végén a költő „Kiállítás a pályaudvaron” című lírai töltésű elmélkedését olvashatjuk, amelyben a háború és béke kérdésén s magán az embereken s az emberiségen töpreng, múlton és jövőn, a világ sorsán.

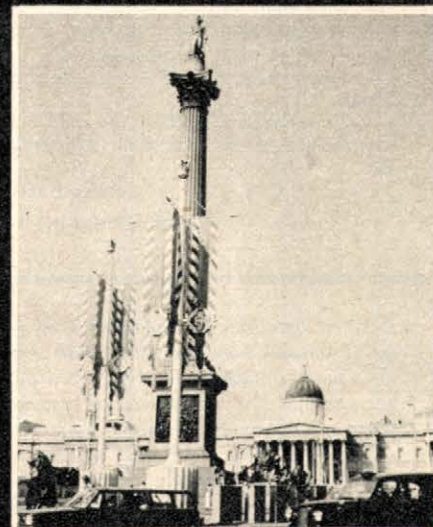
(dénés)

Chadidza Bachturaszovot, az Üzbég Szovjet Szocialista Köztársaság lakosát már nagyon sokszor lefényképezték. A 111 éves anyóka ráncokkal barázdált arcára joggal büszkének a leszármazottai. Közvetlen hozzátartozóinak — gyermek, unoka, dédunoka — száma meghaladja a kétszázat. Hatvan éves koráig, mint akkor minden nő, Chadidza is sűrű fekete fátyollal elfedett arccal járt.

Aman Lear, a mély hangú, 34 éves diszkoszár nemrég Angliában járt és ott kijelentette az újságíróknak, hogy ha hazatér Olaszországba, ellátja a baját a férjének, Alain Philippe Malagnacnak — mivel-hogy távollétében holmiféle cicababákkal flörtölt. Aztán a pár, nagy meglepetésre, a Seychelles szigeteken kötött ki. Mindketten kijelentették, ez amolyan utónászút és remekül érzik magukat.

London egyik legforgalmasabb terének a Trafalgar Squarenak közepén áll, immár száznyolcvan esztendeje, Nelson admirális szobra. A hatvan méter magas oszlopot, amelynek tetején a szobrot elhelyezték, a francia és a spanyol hajóhad fölött aratott győzelem emlékére emelték.